

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld. za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 0 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankovati. Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

## Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

### „SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

|                                                                       |               |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------|
| Za vse leto . . . . .                                                 | 13 gld. — kr. |
| „ pol leta . . . . .                                                  | 6 „ 50 „      |
| „ četrt leta . . . . .                                                | 3 „ 30 „      |
| „ jeden mesec . . . . .                                               | 1 „ 10 „      |
| Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta. |               |

S pošiljanjem po pošti velja:

|                         |               |
|-------------------------|---------------|
| Za vse leto . . . . .   | 15 gld. — kr. |
| „ pol leta . . . . .    | 8 „ — „       |
| „ četrt leta . . . . .  | 4 „ — „       |
| „ jeden mesec . . . . . | 1 „ 40 „      |

Upravnništvo „Slov. Naroda“.

## † Ulysses Grant.

Zjedinjenih držav ponosni zvezdnati prapor zavil se bode v žalno barvo in po vsem američanskem kontinentu javilo se bode globoko sožalenje, kajti umrl je mož, ki je po Juriji Washingtonu bil najslavnejši vojskovodja, ki je s svojo energijo in genijalnostjo nadvladal južne države, sebi stekel svetovno slavo, ljudovladi onkraj atlantskega morja položil temelj k sedanji slavi in blaginji, ki je sredi uprav američanske izprijenosti ohranil si čiste roke, o katerem torej ne velja Bodensiedta krilati izrek: „Die politik verdirbt den Charakter“.

Ulysses Grant porodil se je v 22. dan aprila 1822 v Point Pleasantu v državi Ohio. S 17 leti ustopil je v vojaško akademijo v Westpointu, bil 1843. kapitän, izstopil je potem iz vojske, postal poljedelec, pozneje pa je pričel s svojim očetom trgovino z usnjem. Ko je Lincoln v 15. dan aprila 1861 izdal prvo proklamacijo, s katero se je poklicalo 75.000 mož k orožju, oglašil se je tudi Grant. Imenovan pobočnikom guvernerja države Illinois, spravil je kmalu vkupe svoje vojake ter je izvežbal.

Ker se je pri mnogih prilikah odlikoval, bil je že 1862 generalni major. Leta 1863 zajel je po

štirimesečnem obleganji silno utrjeni Vicksburg, kjer je ujel 30.000 ustašev in priplenil 218 kano nov in 35.000 pušk. Vsled neuspeha generala Rosenkranze v tridnevni bitki pri Chikamaugi, bil je imenovan glavnim poveljnikom zahodne vojske. Kmalu videli so se nasledki njegovega poveljevanja. V jednem letu bili so vojni oddelki južnih držav obkoljeni in drug za drugim prisiljeni, udati se. Zjedinjene države ostale so nerazcepljene in robstvo bilo je odpravljeno.

V američanski vojni se je pokazalo, kaj premore narodno prepričanje, kaj ideja, ki je prešinila vse sloje. Ko se je pričela vojna, ni bilo niti izvežbane vojske, niti častnikov, ki bi bili kateksohen vojaki, a sila, nevarnost, ki je pretila domovini, rodila je veleume in stvarjala vojake, katerih dejanja smo čitali z občudovanjem. Stari naš kontinent, ki je prezirljivo gledal na američansko bojišče, videl je kmalu, da so ondu pojavljajo pravi mojstri bojne umetelnosti, in še dan danes se marljivo čita zgodovina one svetovno slavne vojne, kajti tamkaj so prvi začeli železnice uporabljati za vojne namene, tamkaj izumili so oklopnice in torpeda, na američanskih bojiščih so v očigled današnjemu orožju prvi pogodili namen in uporabo konjice, ki jim je služila v to, da je zakrivala poteze vojnih oddelkov in ki se je h kratu prelevila v pehoto, ter kot taka napala sovražnika, kjer se je najmanj nadejal.

Grant kot vojskovodja odlikoval se je velikim osebnim pogumom, — bil je sam parkrat ranjen — z veliko previdnostjo in brezozirnostjo — njegovi načrti bitkam veljajo še dandanes kot uzor. Brezozirno pa je res blo vojevanje. Da se je dosegel smoter, ni se štedilo človeškega materijala in ko je po neki sedemdeset bitki predsednik Lincoln vprašal: „Koliko je stala zmaga?“ odgovoril je Grant lakonično: „I never count my deads!“ (Jaz ne štejem svojih mrtvih.)

Sijajni vspehi na bojiščih pridobili so mu ljubezen njegovih rojakov, po končani vojni poklonilo se mu je narodno darilo v znesku 250.000 dolarjev, v 3. dan novembra 1868 pa so ga izvolili predsednikom, kateri posel je nastopil z izjavo, da ne bode nikdar ravnal proti volji narodu. Bil je še jedenkrat izvoljen predsednikom, predsedoval je torej 8 let, a leta 1876 utrnila se je njegova zvezda, v tretje ni bil več izvoljen, ker se

je pokazalo, da za upravo nema potrebne energije in pravih zmožnostij. Po svojem potovanju po Evropi živel je kot zasobnik in bil skoro pozabljen. Stoprav vest, da je izgubil vse svoje, v trgovini svojih otrok naloženo premoženje, da trpi bedo, da ima neozdravljivo bolezen, raka na jeziku in v grlu, spomnila je njegove rojake na slavnega narodnega junaka. Nakazalo se mu je sicer 15.000 dolarjev pokojnine na leto, a ni je užival dolgo in vse simpatije rojakov in vsa prizadevanja zdravnikov, neso mu mogla ohraniti življenja.

Kakor pa je bila tragična njegova smrt, zavest, da je veliko pripomogel za veliko bodočnost svoje domovine, sladila mu je zadnje trenutke in nada, da se bodo uresničile njegove v 4. dan marca 1873 izrečene besede, da bode „velika ljudovlada“ zvezda vodnica za druge države, olajševala mu je sloves od življenja.

## Ali smo mi Slovenci imeli kdaj slovensko sv. mašo.

Stara pripoved nam poroča, da sta sv. Ciril in Metod gredoč v Rim pevala sv. mašo v slovenskem jeziku. Blizu farne cerkve Jareninske v Slovenskih Goricah stoji zdaj zapuščena kapelica svetega Jeronima. V nji bral je sv. Metod slovensko sv. mašo. Sv. apostola sama sta si prizadevala, da razširita slovensko službo božjo mej našimi pradedi. Pač srečni bili so naši predniki, ker so prejeli iz rok sv. Cirila in Metoda sv. slovenske bukve, srečni so bili, ker so slišali veličja božja v svojem materinem jeziku.

Slovenci so tedaj spoznavali nad seboj tri duhovske oblastnike. Oni, ki so prebivali na vzhodnem Štajerskem in na Ogerskem, imeli so za škofa sv. Metoda. Slovenci, stanujoči na levem bregu gorenje Drave, spadali so pod Salcburško škofijo, oni na desnem bregu pa pod Oglejskega patrijarha. Ne samo po teh cerkvah, katere so bile podložne sv. Metodu, prepevala se je sv. maša po slovensko, udomačila se je brzo ta navada tudi po Salcburški in Oglejski škofiji mej tamkajšnjimi Slovenci. Salcburžani so kmalu izobčili slovenščino iz cerkve. Boljše se ji je godilo pod Oglejskimi patrijarhi. V njih pokrajine prodirala je od vseh strani; najprej za življenje sv. Metoda iz Panonije, pozneje pa iz hrvaškega Primorja. Po Kranjskem, spodnjem Štajerskem, Goriškem, Trža-

## LISTEK.

### Potopisne arabeske.

X.

Glejte, gospod urednik! Naposled sem ipak dospel v Novi Sad, kamer sem bil namenjen naravnost iz Budimpešte, da-si sem se bil s početka zaletel nekam predaleč v stran, takó, da ste se že bali, da sem izgrešil prvotni svoj potni načrt. Vidite, tukaj bi se Vam kaj prilagel citat iz Goethevega „Fausta“:

„Ein . . . Mensch in seinem dunkeln Drange  
Ist sich des rechten Weges wohl bewusst.“

vender jaz ga rajši „zamolčim“, zlasti tu doli na srbski zemlji kaj nerad sežem po tistih nemških „ocvirkih“.

Sicer bi pa človek, stopivši na kopno ondu pred parobrodniško postajo, kjer ga vsprejme tisti madjarski napis: Ujvidek, mislil, da je zabredel zopet v kako papirsko njivo. Ali, gospod urednik, temu ni tako! Tam ob tistej Lloydovej „agenciji“

zakadi se Vam res v nos pereči madjarski šovinizem, kristalizovan v prevzetni samohvalni izrek:

„Extra Hungariam non est vita,  
Et si est vita, non est ita“.

toda, jedva prebredete tist premogov prah, ki je posut ondu za postajinsko kolibo po drevoredovih stazah, obveje Vas prijeten slovanski duh. Tiste ciganske bande tam-le ob agencijski restavraciji se Vam ni treba ustrašiti: na prvi mah se Vam čulo res nekako vara, kakor bi svirala kak „czardaš“; ali ko posluhnete za dve, tri stopinji pozorneje, prepričate se takoj, da Vam božajo ušesa pristne srbske melodije. Da viteške (?) Atiline bojne drhali iz svojih azijskih puščaj neso družega prinesle seboj, kakor trinoštvo, požig in smrt, to Vam je znano, ne da bi preiskovali, da-li je „šiba božja“ vzrasla na slovanskem drevesu; ali, ko bi se potrudili sem doli ter poprašali te plemenite (?) Arpadove potomce, od kod imajo ta ali oni bliščeči kulturni bisser, s katerimi se toli bahajo, začudili bi se, koliko so ti ljudje pokradli na svojih pustolovnih sprehodih po različnih deželah evropskih. Ne samo, da jim je njih divji mongolski jezik se opral „ruje in

peg“ v sladkozvočnem govoru slovanskem ter si od njega izposodil marsikak kulturni izraz, prilastili so si zlasti na polji glasbe in narodne poezije kar cele njive, presejali njih nekoliko s svojim azijskim rastlinjem ter njih povlačili se svojo grabežljivo brano. Saj ste slišali, kako jim je sam njihov toli obožavani skladatelj Liszt pred nekaterimi leti vrgel v obraz očitaje, da Madjari nemajo svoje narodne glasbe, temveč vse njihove takomenovane narodne „rapsodije“ posnete so po slovanskih motivih in napvih: kar jih je veselilo, prisvojili so si jih od Slovakov, dočim so otožne pesni nabrali po gredah divnega srbsko-narodnega pesništva. Istotako so si izposodili od inih narodov marsikatega genijalnega moža: da je na pr. Koszut, Deak slovanske koronine, je več kot verjetno, kakor tudi je njihov toli slavljén pesnik Petöfi, o katerem še zdaj ne vedó, da-li je živ ali mrtev, bil rojen Petrovič, dočim se je slikar Munkaczý prvotno pisal Mihael Lipp. Zanimljivo, da ne rečem smešno, je videti zdaj na Budimpeštanski razstavi, kako ondu tega ali onega slavéga umetnika, porojenega slučajno v kakem kotu madjarskega globusa, kakor na primer kiparja

škem in po Istri bilo je mnogo cerkvá, kjer so maševali duhovniki po slovensko. Zlasti velja to o Metliškem okraju, ki je l. 1350 spadal še pod Zagrebško škofijo. V Vinici na Kolpi nabaja se še zdaj glagolski napis poleg latinske letnice (1473) nad vrati gotske cerkvice sv. Nikolaja, spremenjene zdaj v pivnico. V Kamnjah pod Čavnom na Goriškem pel je 15. junija 1583 Fran Vlentíć vpríčo Videmskega škofa slov. sv. mašo. Tako je večidel maševal Matija Slivar, ki je bil za vikarja v Gričah pri Celji od l. 1570 do l. 1631. Ta čas bival je v Križih pri Tržiči nek duhovnik, kateri je služil sv. mašo v slovenskem jeziku, dokler mu ni l. 1617 prepovedal tega Ljubljanski škof Toma Kren. Pred 200 leti živel je učenjak Val vazor; on je natanko opisal kranjsko deželo. Mej drugim pravi, da se še po več cerkvah opravlja služba božja po slovensko. Da je resnico govoril, spričuje nam premnogo ostankov mašnih bukev, pisanih s starimi glagolskimi črkami, kakeršne so izumeli učenci sv. Metoda. Vsaka starejša farna cerkev, kateri ni zadnjih dve sto let ogenj upepelil listin, ima ali krstne ali mrtvaške ali urbarske bukve zavite v pergamen; na njem pa se bere staro, že močno zlizano pisanje — oh, to so slovenske molitve, ki so nekda v starodavnih časih pri sv. opraviilih ulivale tolažbo našim dedom v trpeča srca, to so sv. slovenske pesni, kakeršnih ne poje več sedanjí rod, katere pa so poprej stoletja in stoletja potresale oboke našim svetiščem in prodirale h Gospodu nad oblake. To so spomini na nekdanjo slovensko službo božjo po naših krajih. Popolnem je ugasnila v začetku tekočega stoletja. Tedaj so še prepevali po nekaterih cerkvah veliki teden trpljenje Jezusovo ali pasijon po slovensko, celo sv. obhajilo se je še delilo z domačim rekóm. Ostala je samo slovenska cerkvena pesen. **Zdaj pa tudi njo pehujo z naših korov....**

Iz knjižice „Tisočletnica Metodova“.

## Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 25. julija.

Nemški, pa tudi česki listi mnogo pišejo o pobratenju Čehov z Madžari. Nekateri temu pripisujejo velik političen pomen. Mi smo že izjavili, da ne pričakujemo, da bi Madžari vsled teh laskanj, kaj pomagali izvršenju českih želja. Nesmo se motili. Nek Budapeštanski list, kateri velja za organ jednega prvih ogerskih političnih vodij, naravnost trdi, da vse to laskanje nema prav nobenega političnega pomena. Čehi smo res prijazno pozdravili, pravi ta list, kakor smo ob svojem času nemške goste in bodemo drugi mesec Francoze. Kdor pride na Oggersko, ga tako vsprejememo. Naravno je, da se pri tem je in pije, in ker je Oger rojen govornik, tudi govori. Čudno tudi ni, če se pri takej priložnosti izgovori kaka neumnost. Če se je pri kozarci šampanjca proglasila ogersko-česka alijanca, ter se govorilo o českej samostalnosti in odpravi dualizma, se tega ni treba strašiti. Tega ne vemo, ali se v Pešto došli Čehi zastopniki českih politikov; to pa vemo, da oni Ogri, ki so se s Čehi bratili, imajo kaj malo upliva na politiko. Ogri pri banketih ne politikujejo, in napitnice se smeje še le takrat pri takih priložnostih za resne zmatrati, ako jih govoré veljavni politiki. Oggerska politika se tudi na dalje ne bode mešala v avstrijske zadeve. Ogri se ne bodo prijanzili niti z avstrijskimi Nemci, niti

z avstrijskimi Slovani. Ta list, mislimo, je dovolj jasno povedal, da Ogri nemale nobenih posebnih simpatij do Čehov, in se jim kažejo prijazne samo zategadelj, ker to pri taci priložnostih dostojnost zahteva. Bog ve, ali bode to že zadostovalo Čehom, da bi spoznali, da v Pešti nemale iskati zaveznikov, Madjar nikdar ne bode pospeševal slovanskega razvoja, kakor liberalen Nemec tudi ne. V Pešti pre-dobro vedo, da okrepčevanje avstrijskih Slovanov bi uplivalo tudi na ogerske Slovane ter bi oviralo madjarizacijo. Ta je pa najvišji smoter vseh mad-jarskih politikov.

Sedaj se je pojasnilo, kam so minuli zgodovinski dokumenti iz **hrvatskega** deželnega arhiva. Na banovo povelje so je odnesli iz arhivnega poslojpa v poslopje deželne vlade, da se v kratkem odposljejo v Pešto. Ti dokumenti so se 1849. leta na najvišje povelje pripeljali iz Pešte v Zagreb. Ker pa imajo veliko zgodovinsko važnost, so se Ogri prizadevali jih zopet pridobiti za svoj državni arhiv. Deželni arhivar je zagovarjal svoje postopanje s tem, da so ti dokumenti ogerska lastnina ter se tedaj morajo vrniti Ogrom. To pa ni res, ti akti bili so se le za cesarja Josipa II. po krivici odpeljali iz Hrvatske na Oggersko, 1849. leta so se pa vrnilí pravemu lastniku.

Mej **ogerskimi in hrvatskimi** Srbi se sedaj že jako hudo agituje za volitve v cerkveni kongres, ki bode drug mesec. Posebno hudo agitujejo privrženci patrijarha Andjelića, njim pa tudi pomaga vlada. Postavili so pa tudi kandidate, izmej katerih se mnogi bolj čutijo Madjare, kakor Srbe.

### Notranje države.

**Srbska** vlada misli skupščini predložiti sledeče zakonske predloge: spremembo volilnega zakona na podlagi zadnjega ljudskega številenja, novo razdelitev volilnih okrajev po številu volilcev; premembo tiskovnega zakona, da kak prepovedan list ne bode smel začeti izhajati pod drugim imenom in da se globe pri tiskovnih prestopkih ne bodo smele preminjati v zapor. Poslednja naredba ima namen, da bodo oblastva lahko z visokimi denarnimi kaznimi tlačila opozicijske liste.

**Ruski in angleški** listi pišejo dosti bolj mirno o afganskem vprašanju, kakor so še pred nekaterimi dnevi. Na obeh straneh se čuti želja, da bi se ta stvar mirno poravnala. Ruski vladni listi trdijo, da Rusija svojih čet ni dosti pomnožila. Če tudi je o tej zadevi Anglija dobila baje vse drugačna poročila, vendar ne misli zaradi tega se pritoževati v Peterburgu, ker bi to nič ne koristilo, ampak bi le oviralo pogajanja. V Angliji čutijo, da da ni varno pogajanj na dolgo vleči, kajti utegnili bi se ta čas kaj pripetiti, kar bi dalo povod vojevanju. — Jako pomenljiva je pa vest, ako se obistini, da so se Afgani uprli svojemu emiru. Tak ustanek bi ves položaj popolnem premenil. Vse, kar sta se že dogovorili Rusija in Anglija, bi zgubilo veljavo. Obe državi bi morali računati z novimi dogodki. Navstalo bi vprašanje, kaj bode z Afganistanom. Rusi bi najbrž porabili to priliko, da bi svojo čete pomaknili dalje proti Indiji.

V Bjelopolji v **Starej Srbiji** je 10. t. m. kakih 3000 oboroženih Srbov obkolilo konak Muterifa Osman-paše in zahtevalo varstva proti arnavtskim roparjem. Osman je obljubil, ko je videl, da je v nevarnosti. hitro ustreči njih željam. Na to so odšli zbrani Srbi. Osman je na to res zbral več vojakov, a ne zmeni se za že je Srbov, ampak gleda le na lastno varnost. Zaradi tega se je pa bati ustaje mej tamošnjim srbskim prebivalstvom. Ta ustaja bi pa utegnila imeti za Turčijo nevarne posledice, kajti upreti bi se potem utegnili tudi slovanski prebivalci v Makedoniji. To bi vzhodnje vprašanje zopet spravilo na dnevni red.

Slavnost **nemških** telovadcev v Draždanah bila je v sredo ob 10. uri zvečer končana. Tajni dvorni svetnik Ackerman govoril je telovadcem za

slovo. Telovadci so se zahvaljevali za prijazen vsprejem. Največjo zaslugo te slavnosti je neki, da se je Frankobrodská zastava spravila zopet v nekdanjo veljavo. — Kimalu se bode oficijalno razglasilo, da je knez Hohenlohe imenovan alzacijskim namestnikom. — Na povelje nemškega kancelarja Bismarcka, začela so se po vseh nemških državah uradna poizvedovanja zastran praznovanja nedelj. Povprašujejo se pa ne le mojstri in delodajatelji, ampak tudi pomočniki in delavci za njih mnenje. Posebno je neki kancelar zabičal ozirati se na mnenje poslednjih. Ta izpovedanja imajo namen se natančno poučiti o potrebah prebivalstva v tem oziru, in na podlagi teh poizvedovanj se bode sklepal zakon o praznovanju nedelj. Kancelar namreč želi, da v državnem zboru sklene kaj praktičnega, izvedljivega, ne pa kaj, kar bi se pozneje pokazalo, da večini prebivalstva ne ugaja.

**Egiptovska** zbornica velikašev snide se k izrednji seji, da privoli posojilo v znesku 9.000.000 funtov šterlingov. Podkralj sam pride v Kajiro, da osobno otvori izredno zasedanje. Od 1883. leta ta zbornica ni več zborovala.

Diplomatična zveza mej **Francijo in Kitajcem** se je že zopet ustanovila. Predčeraj prišel je kitajski poslanik iz Berolina in izročil predsedniku republike svoje poverilno pismo. Poslanik se pa vrne zopet v Berolin. Poslaništvo v Parizu bode pa vodil vojaški attaché polkovnik Čenki-Kong.

Predsednik **severnoameriških zjedinenih držav**, Cleveland izdal je, proklamacijo, v kateri omenja zasluge pokojnega Granta in ukazuje, da se na vseh javnih poslopih za trideset dni razobesijo znaki žalovanja ter se vsi uradi zapro v dan pogreba. Ta dan bode tudi borza zaprta.

## Dopisi.

**Iz Ptuja** 22. julija. [Izv. dop.] Čitalnična glasbena šola pod vodstvom gosp. J. Steinbergerja, učitelja glasbe, priredila je sedaj ob konci šolskega leta 1884/5 svojo skušnjo. Čez 100 oseb odličnega občinstva se je ob 5. uri popoldne zbralo v čitalnični dvorani, da se prepričajo o napredku in pridnosti učencev. Vspored je bil sestavljen iz 14 točk. Najbolj dopadala je točka 1. Koračnica „Oj banovci“, katero so goslači III. oddelka izvrševali, dalje točka 3. Potpourri iz slavj. pesni, ki so jo izvrševali goslači II. odd.; 7. Polonaise od E. D. Wagnerja Op. 49 ki sta jo svirali na glasovirji Macun Dan. in Lebič Mici; 8. a) Etude št. 6 (G Dur) iz Kadlečkove skladbe, b) Heimweh od Jungmana (spremljanje na glasovirji), c) Stefanie-Gavotte od Alf. Czibulka Op. 312 ki so jo izvrševali goslači III. odd.; 9. Po jezeru, igra za gosli s spremljevanjem na glasovirji, koja sta izvrševali Dan. in Jel. Macun; 10. Petje, katero je izvrševalo 11 deklet; 13. Prava ljuba, pesen s spremljevanjem na glasovirji, ki so jo izvršno rešili učenci I. oddelka in 14. a) Carlotta, valček od C. Millöckerja, b) Koračnica nadvojvode Janeza od Fr. Wagnerja Op. 36, kateri so goslači III. oddelka svirali.

Navzočni stariši in njih namestniki so bili jako zadovoljni z napredkom, ki so ga učenci v pretečenem šolskem letu dosegli.

Po končanej produkciji nagovoril je, namesto predsednika, ki je v Gleichenbergu, čitalnični podpredsednik dr. Čuček občinstvo, ter navel zasluge učitelja tega zavoda, in izrekli hvalo slavnemu občinstvu, posebno starišem, k učencem in učenkam obrnen jih je vzpodbujal k pridnosti in vstrajnosti, da bodo sedaj imeli stariši veselje, oni sami pa pozneje prid in zabavo. x.

Tilgnerja in slikarja Liezen-Mayerja, venčajo s svojo papriko...

Pa Vi bi dejali, da ostaviva to madjarsko krájo ter se napotiva naposled v — Novi Sad! No, če Vam je drago — pa pojdiva!

Od zgoraj omenjene Lloydove agencije vede Vas pot skoz košat mestni „perivoj“, po katerem so nasajeni bagremi, topoli, lipe in razno eksotno drevje in grmičje. Iz tega mestnega vrta, kjer so v spomladi in poletji sprehaja Novisadska bautevolée, dosepete mimo Fabrijevega hotela takoj v mesto.

Novi Sad, kakor veste, je še jako mlado mesto, vzgrajeno jedva pred kakimi sto leti. Vsled tega in ker je na ravnem (levem) Dunavskem obrežji, osnovano je vse mesto po jednem skupnem načrtu ter opredeljeno v dolge in široke ulice, raztekajoče se v pravokotnih potezah na vse strani v široko ravn. Mesto ima več jako prestranih trgov, ob katerih se vrstijo lepe po največ jednonadstropne hiše. Dočim so Vam po notranjem delu mesta na postrežbo vsakovrstne prodajnice, knjigarne, lekarnice in kafane, ob katerih teče gladki kanal, it

pomost, nasajeni so po nekaterih postranskih in predmestnih ulicah akacijski drevoredi, obšenečujoči prijazna pritlična zasebna stanovašišča. Vender žal mi je za dragi „čas in prostor“, da bi Vam ga kratil z naštevanjem suhoparnih podatkov in številka.

Da ima Novi Sad vžlie svoje mladosti blizu 30.000 stanovnikov, to Vam pove vsako zemljopisje, in da je v tolikem mestu več cerkvá, razume se pač samó ob sebi: koliko pravoslavnih, koliko katoliških in seldrugoverskih, s tem pa Vam ne morem postreči, ker nesem utegnili ni vseh pohoditi niti jim pretipati zvonikovih križev.

Novi Sad je glavno mesto, sredotočje vsega avstrijskega Srbstva. Ne samo, da se vsled njegove ugodne lege in prometne zveze po Dunavu in železnici z istokom in zapadom v njem stekajo vsi zakladi narodovega imetja, tu je tudi sedež vse srbske inteligencije, pravo ognjišče narodnega življenja. Tu imate razven vsakovrstnih učnih zavodov „Srbsko Maticó“, srbsko-narodno „pozorišče“, velikanško knjigarno podjetnih založnikov „Braće M. Popovića“, in več tiskaren, kjer izhajajo različni, po-

litiški, gospodarski in leposlovni časopisi, te in one boje in smeri. Da so tudi tukaj različne stranke; konservativci in naprednjaci, klerikalci in liberalci, elastikarji in radikali — tout come chez nous! — to si morete misliti. Ali, gospod urednik, ti ljudje se krešejo „malko“ drugače, nego mi bojazljivi, pomehkuženi lipovci! Ne rečem, da bi nas prekosili v „genijalnem, oblično-dovršenem“ psovkoslovju in fanatičnem „mahničevanju“, ipak Vam sučejo svoj „elegantni rapir“ s toliko sigurnostjo, da Vam gre vsak mahljaj do živega! Pa Vam ti „peresni junaci“ tudi ne lazijo okrog svojega nasprotnika, kakor mačka okrog vrele kaše, češ: „Teško nam je, pa ne moremo si kaj; mogoče, da se varamo ali vender bi dejali, da je treba odločne moške besede; nečemo sicer delati združbe, a nam se mni“ itd. cum grazia in infinitum. Ne, ne, gospod urednik jednakega kokodakanja tukaj ne čujete! V Srbih se otrok pokliče po njegovem pravem imenu, brez vsega tistega hinavskega opisovanja in farizejskega prekrščavanja. Ko je letos Karloviški patrijarh Angjelić, navdihnjen po Trefortovem vetru iz Budimpešti, prepovedal proslavljanje Metodove ti-

**Iz Tržica 24. julija.** [Izv. dop.] Zopet velika nesreča po požaru. Malo selo Popovo, broječe 3 kmetije pogorelo je 21. t. m. ob 10. uri zjutraj do tal, samo jednemu gospodarju je ostal hlev. Prvemu, pri katerem je začelo goreti, pogorelo je vse in največja nesreča je, da mu je tudi vsa živina, namreč konj, bik, dve kravi, jedna telica in sedem prašičev upepeljenih. Ljudje bili so ravno vsi na polji in domov prihitevi, bilo je že vse uničeno, in neso mogli prav nič rešiti, posebno, ker tudi vode nemajo. Gospodar, hotel še nekaj novcev rešiti, so je še po vrhu prav hudo opekeli. Zavarovan je samo za 300 gld. Če mu ne bodo dobrosrčni ljudje pomagali, je popolnem uničen.

Drugemu je tudi vse do tal pogorelo, vendar so živino rešili razen pet prašičkov. A ta je saj za 900 gld. zavarovan, in ako tudi je grozna nesreča, vendar ni obupan.

Tretjemu je pogorela samo hiša in dve svinji sta se mu hudo opekli, da so je morali zaklati. Tudi ta je bil za tisoč gold. zavarovan, a zadnjega obroka ni uplašal, tedaj bode gotovo praznih rok, vendar pa tega najmanj zadene, ker je izmej vseh treh najimoviteji.

Zažgala sta iz same hudobije dva potepuha iz Radovljanskega okraja, jeden jedva 12, drugi pa 17 let star, mlajši je že pod ključem, stareji bolj prebrisani, se je pa skril, da ga še neso dobili, in stareji je menda zažgal. Kakšen sad bosta še svoje dni obrodila, če že pri teh letih kaj tacega doprinašata.

## Domace stvari.

— (Ministerstvo za uk in bogočastje) dovolilo je 200 gld. za izkopavanje starin v Drnovem pri Krškem.

— (Imenovanje.) G. dr. Andrej Vrečko, profesor na prvi nemški gimnaziji v Brnu, imenovan je profesorjem na gimnaziji v Celji.

— (Občina Radislavska v fari Malo-nedeljski), ki je bila slavnega in častitega gosp. Božidara Raiča, župnika, državnega in deželnega poslanca pri sv. Barbari v Haložah imenovala svojim častnim udom, dala mu je tudi po dveh domorodcih izročiti lepo v Ljubljani napravljeno diplomu.

— (Okrajna gospodarska zadruha,) prva na Slovenskem, ustanovila se je za sodnijski okraj Podgrad na Primorskem, Pravila, ki so že potrjena, priobčimo v jedni prihodnjih številkih.

— (Mrtvega našli) so danes dopoldne delavci, ko so kidali gnoj v hiši štev. 5 na Marije Terezije cesti. Neznanec ležal je v gnoji zavrt na trebuhu. Na sebi imel je samo srnjco in spodnje hlače. Odpeljali so ga v mrtvašnico pri sv. Krištofu. Kdo je bil neznanec, se ne ve, a sploh se misli, da bil kak „baraba“, ki je iskal brezplačnega ležišča, sodi se pa, da je ležal že kaka dva meseca v gnoji. Danes popoldne ogledala ga bode komisija.

— (Čveterorazredna deška ljudska šola v Škofjiloki) imela je koncem preteklega šolskega leta 276 učencev, izmej katerih je bilo 187 za višji razred sposobnih. Deset oglasilo se jih za prestop v srednje šole. Šolo obiskovalo jih je 209 prav pridno, 57 pridno, 15 manj pridno, 30 zanikerno. Najmlajši učenec imel je 6 let, najstarejši bil je čez 14 let. Šolska knjižnica šteje sedaj 115 slovenskih, 19 pa nemških, deloma kupljenih, de-

loma po šolskih prijateljih naklonjenih. Učenci poučevali so se tudi v sadjarstvu in pocepili več sadnih dreves. Prav praktično pa je bilo, da so v prostih urah hrošče lovili. Nabrali in pokončali so jih 14 hektolitrov, torej okoli 518.000 hroščev. Ko bi bilo mej temi hrošči le polovica samic, vsaka samica pa znese 60 do 100 jajčec, pokončanih je bilo tem načinom nad 25 milijonov hroščev. Za nabiranje hroščev zagotovljeno je učencem: Lorencu Humru, Petru Benedičiču in Fr. Štajerju vsakemu po jedno od čebelarškega in sadjarskega društva na Jesenicah razpisanih daril.

— (Zrelostni izpit) na gimnaziji v Gorici delalo je 20 dijakov. Z odliko napravili so izpit štirje (2 Slovenca, 1 Nemec, 1 Italijan) z dobrim vspehom pa 11 dijakov. Dva dijaka bota ponavljala izpit čez šest mesecev, jeden čez leto, dva sta mej izpitom odstopila.

— (Goriških novomašnikov), ki pojdejo v jeseni v službo, je pet: Bratina Alojzij Fabijan Josip, Kodermač Štefan, Pavlica Josip, Pipan Anton.

— (Iz Ptuja) piše se nam: Drava tukaj že mnogo let ni bila tako topla kakor letos. Pred nekaterimi dnevi je imela 18° R. Vročina pa je neizmerna. Solnce že mesec dni tako pripeka, da se vse suši. Letina toraj ne bode tako dobra, kakor se je pričakovalo. V gorcih kaže dobro. — Zajcev jo v okolici premnogo. V Mestnem vrhu celo sedaj po letu sadnih dreves v miru ne puste in prihajajo njih kožo, menda za konfekt, hrustat.

— (Cesta z Livka v Idrsko) se ni ustavila, kakor se je zadnjič poročalo. Neosnovano vest zatrosili so italijanski listi.

— (V Gorici) je, kakor piše „Soča“ silna vročina. V ponedeljek bilo je v severni senci srednje gorkote 32 5° Celzija, v torek pa 33 3; ob 7. uri zjutraj bilo je že 26 stopinj.

— (Razpisano) je mesto vladnega zdravstvenega koncipista pri deželni vladi za Kranjsko v X. razredu, eventuelno mesto okrajnega zdravnika. Prošnje do 8. avgusta t. l.

## Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Kolonj 25. julija. Iz razvalin obeh zrušenih hiš do včeraj zvečer izgrebli 52 oseb, mej njimi 4 mrtve. Ker je popoldne na lici mesta ogenj navstal, moral se je otvoriti vodovod in bati se je, da se bodo še zasuti utopili. Razkopavanje razvalin bode jedva redpoludnevom dovršeno.

London 25. julija. Kakor pišejo jutranji listi, se angleško-ruska pogajanja povoljno vrše. Vest, da so v Kabulu nemiri, se še ni potrdila.

Kolonj (Köln) 24. julija. Danes opoldne zrušili sta se na lesenem trgu dve hiši štev. 75 in 77, v katerih je stanovalo 16 rodbin. Do 1. ure popoldne izgrebli so 11 večinoma težko ranjenih oseb, 63 jih je še pod razvalinami.

Kolonj 24. julija. Iz razvalin podrlih hiš začel je ob 5. uri švigati plamen, ki ovira rešitev. Do 4 1/2 ure 25 oseb rešenih. Hiši sta se menda vsled tega zrušili, ker se je stena mej njima podrla.

## Poslano.

Dne 8. t. m. bila je v Postojni okrajna učiteljska konferenca. Po konferenci vprašal je nek g. učitelj v veži poslopja, v katerem je konferenca bila,

učitelja in okrajnega Postojnskega šolskega nadzornika g. Thumo, kaj on o kmetijskem učiteljskem kursu na Slapu misli, in ali mu svetuje, vdeležiti se ga ali ne. Gosp. Thuma mu je na to vprašanje sledeče odgovoril: „A saj to vse skupaj nič ni, saj se ne izplača na Slap hoditi, kamor se mora še „štrozok“ seboj nositi.“

Gospod učitelj in Postojnski okrajni šolski nadzornik! Povejte meni javno, kdaj in kje ste si Vi kompetenco zadobili, o tukajšnjem kmetijskem učiteljskem kursu, katerega se še nikdar niti udeležili niste, tako soditi? Imenujte mi le jednega samega gospoda udeležitelja dozdajšnjih treh kursov, kateri bi si moral „štrozok“ seboj na Slap prinesiti? Navedite mi najmanjši dokaz za to, da si ga bode moral kak udeležitelj letošnjega kursa seboj prinesiti. Ako pa tega storiti ne morete — kar je čisto sigurno — si lahko pač mislite, kaj si jaz, in kaj si vsak čitatelj teh vrstic o Vas, oziroma o Vašem značaju misliti mora.

R. Dolenc,

vodja deželne kranjske in  
sadjarske šole na Slapu.

Na Slapu, dne 23. julija 1885.

**Migljaj uradništvu.** V velikem delu sedeče življenje je največkrat vzrok bolestim na jetrah, zlatej žili, zasedenju krvi itd., katerim boleznim sigurno „pomore“ Moil-ov „Seidlitz-prašek“. Skatljica 1 gld. Vsak dan ga razpošilja proti poštnemu povzetju A. Moil, lekarnar in c. kr. dvorni založnik na Dunaji, Tuchlauben 9. V lekarnah po deželi zahtevaj se izrečno Moil-ov preparat z njegovo varstveno znamko in podpisom. 9 (11—4)

## Poslano.

C. kr. priv. zavarovalno društvo

„RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTA“

(Jadransko zavarovalno društvo)

v Trstu.

Občni zbor te družbe vršil se je 25. junija t. l. pod predsedstvom generalnega vodje gospoda **Henrika Neuman-a**, da se je poročalo o računskih sklepih in naznačilo poročilo vodstva o poslovnem letu 1884. V poročilu se najprvo naglašja, da je bil promet pretečenega leta prav zadovoljiv in da so vse zavarovalne stroke društva pripomogle k srečnemu rezultatu. Potem se promet vsake posamične stroke natančno osvetli.

### I. Zavarovanje za življenje.

Dne 31. decembra 1884 veljavna zavarovanja znašajo: gld. 6,614,869 — kapitala in gld. 54,991 — rente v vrsti zavarovanj, da se doživijo, dalje gld. 25,913,426 — kapitala in gld. 12,459 — rente v vrsti zavarovanj, ki se izplačajo po smrti.

Dohodek premij leta 1884 znašal je gld. 1,283,854 —, znesek iz naloženih kapitalov te sekcije pa gld. 303,092 —. Za zavarovanja ob pogojenem času življenja in zavarovanja za balo izplačalo se je gld. 203,496 —, za zavarovanja na smrt in za izplačilo prišla mešana zavarovanja gld. 408,104 — in sicer, ko so se odtegnili protizavarovalcem izplačani deleži. Razven tega pribrani so se še gld. 97,052 — za 31. decembra še ne odpravljenega zavarovanja na smrt in katera se izplačajo pri življenju.

Premija rezerv za tekoča zavarovanja izračunila so je na gld. 6,847,101 —, od katerih spada gld. 771,050 — na protizavarovanja in pokaže nasproti pretečenemu letu do-rastek gld. 333,303 — netto, to je, ko so se odračunila protizavarovanja.

Na znesek dobička mej zavarovane razdeli se za zadnja tri leta gld. 50,551-62.

Dobiček oddelka za zavarovanje na življenje v znesku gld. 96,619-72 prenesel se je v splošni računski sklep.

### II. Zavarovanje proti ognju.

Dohodki premij znašali so gld. 5,489,350 — in so se povišali proti pretečenemu letu za gld. 190,766 —. Portefeuille premij za večletna zavarovanja znaša koncem decembra 1884 gld. 17,573,815 —. Za škodo po ognju izplačalo se je gld. 3,568,648 —, od katerih je spadalo na protizavarovalce gld. 1,796,940 —, razun tega pa se je postavilo za še ne dognane škode v rezervi gld. 174,844 —.

Za protizavarovanja izdalo se je gld. 2,567,187 —. Gotova premija rezerv pomnožila se je za gld. 43,208 —, tedaj na gld. 1,475,697 —.

### III. Transportna (prevažna) zavarovanja.

Vsprejete premije znašale so gld. 162,905 —, proti-zavarovanje na gld. 67,442 —, plačane škode, odtegnene protizavarovanje gld. 47,877 — in se je za še ne dognane škode prihranilo gld. 4,712 —.

sočletnice po pravoslavni cerkvi, ožigosal ga je urednik radikalnega lista „Zastava“, g. Jaša Tomić, kar naravnost z „razkolnikom“, kar je odmevalo iz tisočerihih grl ne samo ob vznožji mirne Fruške Gore, nego povsem širnem srbskem svetu. In zopet drugič, govoreč o korupciji mej pravoslavnim svečeništvom, piše isti list v št. 62 dne 5. maja t. l. mej drugim naslednji pomenljivi stavek: „Naša cerkva broji još dosta takvih popova, koji so nedostojni božjega oltara...“ Gospod urednik! Koliko dodatkov in k dodatkom dodatkov in pododatkov bi pri vas rodila vsaka pičica navedenega stavka, kaj?

Vidite, gospod urednik! Sem doli naj bi prišel se učiti odločnosti in taktike marsikak Vaš „slavni redakteur“, kakor bi tudi naši čili, nadobudni Parnasniki naj posnemali prijatelja Gorazda ter sem doli mej Srbe hodili pit Hipokrene pristnega slavanskega duha!

Kakor sem zadnjič poročil in kar Vi že veste brez moje pomoči, sklican je za letos kongres grško-iztočne cerkve ali kakor ga posvetnjaci imenujejo srbsko-narodni sabor. Ta narodno-cerkveni zbor, sestavljen iz 75 članov, izmej katerih njih je 50

voljenih iz posvetnega stanu, 25 pa iz duhovniškega, ima neko legislativno oblast v cerkvi, šolskih zadevah in glede narodnega imetja vseh na Ogrskem in po hrvatsko-slavonskih pokrajinah živčih Srbov. Zbor se shaja, kakor rečeno v Karlovcih, od časa do časa; dotični mandati so veljavni za tri leta, v kateri dobi ima biti vsako leto jedno zborovanje. Vender od leta 1881. ta zbor ni več zboroval. Poslednji zbor imel je nalog, voliti pravoslavnej cerkvi novega glavarja, metropolitnega patrijarha. Ker pa dotični zbor ni volil tistega moža, ki je bil od vlade za patrijarha določen, imenovala je krona Germana Angelića patrijarhom. Vsled tega se je polotila Srbov velika razburjenost in pričela se je živa agitacija zoper novega patrijarha, kateri je seveda plesal, kakor so mu v Budimpešti piskali. Pri takih razmerah se dotični narodno-cerkveni zbor ni mogel sklicati. Polagoma so se vender razburkani valovi zopet pomirili, nekaterim zmernejšim Srbov se je posrečilo, sklicati v Budimpešti nekako konferencijo, vsled česar je torej omenjeni zbor na letos sklican. Za volitve v ta zbor agituje se zdaj tu doli mej Srbi jako živahno, imeti so že različne shode:

patrijarhova stranka v manastiru Ravanici, radikalci pa v Zomboru, in hrvatski Srbi v Zagrebu.

No, vzlic različnosti posamičnih terjatev, nadejati se je vender, da se sporazumejo vse stranke za glavne točke svojih želj in te so: nedotakljivost njihove samouprave, katera jim je v zakonu zajamčena, pravica voliti patrijarha, cerkvene uradnike sprejemati in odpuščati in odločevati v vseh cerkvenih, šolskih in cerkveno-zakladnih zadevah ter preskrbeti cerkvam in duhovnikom enakomerno podporo iz deželnih sredstev...

Zviti Madjari nasmihajo se v novejšem časi sicer Srbov nekako ošabnomilostivo ter jim na videz dajejo nekoliko svobodnejše dihati; vender to vse le za to, da s tem dražijo Hrvate ter na tak način netijo mej Hrvati in Srbi oni bratovski prepri, kateri toliko škoduje vsemu Jugoslovanstvu. Ko bi v svojo Velehrvatsko zaljubljeni bratje onostran Sotle uvideli to madjarsko zvijačo ter nehali zanikavati Srbe kakor tudi nas, nestalo bi nesrečne mrznje mej nami! V to pomoz Bog in-veledušnost slovanska

V Novem Sadu.

Prostoslav Kretanov.

Lasstina in tisk „Narodne Tiskarne“.